

_____

...και να
...και

βάρος της συνολικής έκφρασης. Να νοιώσουμε πώς μολotoυτο κι' η λεπτομέρεια πρέπει νάναι καλοδουλε-

ΙΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 121

ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

Εκείνον που ή 'Ελ-
τε οικονομολογία-
ά, είτε γεωπολιτικά,
πορίσματα του τη-
και κάθε φορά σε εί-
είναι πολιτισμότητα
τηρης επιστημονικής
δ' άρξην έπαγωγής-
πιστημών και διεθνές
Παρακολουθεί κάθε
θημεριού και περιο-
ποδοφύονται ζήτημα ά-
κονομικής συνθήκης
άνωια και στα μέ-
αι για την ένισχυση
γκινών δυνατότων της
να ιδρύθηκε και το
άργείο, που περιλα-
έσται που έξουν τώ-
στη διεθνή οικονομία
ή οργάνωση και την
ή.
ισολογισμών, όπου
δια-
ολογιστικά
σας-
ών κυρια-
βιζήσαντων, τρα-
κινών, άσφαλιστικών
ρήσεων, με τις συμ-
σεις, τις λεπτομε-
στατιστικές, τους
ή δίνουν κάθε φορά
της θέσης των εν-
ης ψυχοτεχνικών και
έννοιας της εργασίας,
που του την διάδοση
εισηγηστικής οργάνω-
και του τρόπου του
εργασίας μελετών των
επων.

α των ζητημάτων της
νικής Σχολής δεν μέ-
μας σημειώνει τη δυ-
κναι μία καθαρή εικό-
καί μιάς άλλης σχε-
τίζουμε πώς στο άλ-
δόσουμε μαζί με τις
κινούσ συμπεριφορές
των Έμπορικών
τα i η και βα-
πό σπινθη την άπα-
Θ. ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

κόθεση μορφής, ούτε
πορούσε να πει ό κ.
να ζήτημα διάθεσης
σίας. "Αν ήταν τε-
εξηγήσουμε σαν κάτι
όση με τη ράτσα μας
υμίο μας. Είναι ένα
ή ραβδό από την Γί-
π". Ας μου επιτρέψει
κ. Κοτσίωλας να τό-
ο, σε μία πιά κατά-
αζή του. Κι' άς μου
νά κάνω την παρα-
νήματα, αίσθημα
ε τόσο στενή σχέση
την πνευματικό-
του λαού, δεν
έχασα

χε, δείχνει μιά έπαγγελματική
καλλιτεχνική σοβαρότητα, που πρε-
πει, το όχλος άλλο να του αναγνω-
ριστεί και να του έκτιμηθεί ξεχωρι-
στά.
Διαγνωρίζοντας με σωστή κρίση
την πραγματικότητα και προσγειω-
μένος, χωρίς και την παραμικρή
τάση επιδείξης επικόλαης και ζωπε-
της, που θα μπορούσε να βαυκα-
σει τον κόσμο των πολλών κι' άδικο-
το, πρώτο που προσπάθησε να όρ-
γανώσει ήταν ή έσωτερική σύνθεση
του έμφυχου όλικοι και ό δυο τό δυ-
νάτο συντονισμός του στην πνευμα-
τική ούληση και την τεχνική έκ-
φραση του θεατρικού έργου. Ξεκί-
νησε λοιπόν από τα βαθύτερα και
τα απαραίτητα πρώτα στοιχεία προς
δημιουργία τέχνης κι' ό,τι στην
πρεμιά της "Ελισάβετ" πέτυ-
χε, λίγο στο κοινό φαινόμενο, ήταν
άρετο για να μας κάνει να πιστέ-
ψουμε πως το ελληνικό θέατρο από-
χρησε ένα σκηνοθέτη. Προσπερι-
ντας τις απαραίτητες κι' άνοητες
χτες, μάστιγα για μιά ελληνική
πρεμιά άς πούμε σταίε, όπως ό
όπολογισμός της μουσικής, το τράκ
κάποιων ήθοποιών κλπ., στην πρε-
μιά της "Ελισάβετ" ξεχώριζε και
ως μιά παράσταση οργανωμένη ά-
πο την άρχή άς το τέλος με ένα με-
τρο. Κατανοήση του έργου και άωι-
σμένη αντίληψη για την πνευματική
του γραμμή που κρατήθηκε, άς ένα
μεγάλο όριο, άπ' όλους τους ήθο-
ποιούς. Τίση για να πλάσσει και να
βρεί το κέντρο της σκηνής ό λόγος
και ή κίνηση των ήθοποιών ήταν
φανερή και μ' αποτέλεσμα σημαν-
κό. Συντονισμός ήχητικός του λό-
γου άνάμεσα τους υπάρχει δουλειά.
Κρίμα που παρακολουθώντας
μιά τελευταία παράσταση του θεά-
τρου Κοτοπούλη ένοιωσα να γάνον-
ται σιγά-σιγά αυτά όλα και οι ήθο-
ποιοί να τείνουν να ξεανοβούν από
παρά του λευτεριώτη καλλιτέ-
λεγκτο αυτού, εις βάρος της πα-
στασης, της έννοιας του θεάτρου και
της εργασίας του σκηνοθέτη. Είναι
απύρακτη να νοιώσαν τον καλ-
περιούν των έσπερων, των έστι-
τες, κρατώντας — ό,τι προέβλε-
παρά καλλιερώντας όσα τού να
τούς γίνει φυσική στην τέχνη του
κατάσταση — τό μέτρο της άπο-
μάς του τους έγινε —
"Όσο άκόμα θα μπορούσε κάποιος
να ξεχωρίσει στην ομάδα των κ.
Σαραντίδη, είναι το έγκλημα της
γνώσιας (τό θέατρο είναι ένα κα-
γινίδι πνευματικό του ανθρώπου)
που θέλησε ν' άπλώσει, χωρίς έσπα-
σο να πειράξει την έσωτερική
και τό βάρος του έργου, σ' όλη την
παράσταση. Άκόμα έγινε μετρη-
νη χρησιμοποίηση του σκηνικού χώ-
ρου και έλειψε κάθε περιττό από τη
δράση (άσκησις και χωρίς να έρ-
φράζουν τίποτα συγκεκριμένο, περι-
πατοί ή πολυπρόσωπες άκλουδίες
άπάνου στη σκηνή, που συνήθως γί-
νονται από την άφελή αντίληψη ότι
και στη ζωή γίνεται έτσι. Στην αλή-
της "Ελισάβετ" π. χ. θα μπαίνον-
ναν δούλοι, λακέδες, υπηρέτες, αλ-
λικοί κλπ.). "Έλειψε επίσης κάθε
περιττό στη χρησιμοποίηση των δια-
φόρων άξεσουάρ της παράστασης,
που με τό ίδιο πνεύμα της παρα-
πάνω παρένθεσης, φορτώνονταν συ-
νήθως οι δικές μας και πολλές έ-
νες σκηνές (σόμπες, έπιπλα, σκά-
λες, πατόρια, χωρίς καμιά όργα-
νική υπόσταση στην εξέλιξη της πα-
ράστασης). Ένα τραπέζι, μιά πολυ-
θρόνα, υπάρχουν όλα-όλα στη σκηνή
κι' ό ήθοποιός ό ίδιος φανόταν λευ-
τερομένος από τις διάφορες κακές
συνήθειες της άνεσης στη ζωή (ν'
άκουμπάει πάντα κάπου, σε μιά

καρέκλα, σ' ένα γραφείο, να συν-
λασάρινει άσκησις ή να κάθεται)
που είναι ταπεινό να υποδουλώουν
τον τεχνίτη. Και γίνεται τόσο πολύ
αυτό πάντοτε! Είναι, όγυμνο πως
ή τέχνη τίποτα περιττό δέ σπάνει
κι' ό,τι μέσα στο κάδρο της μπαίνει,
πρέπει να έχει ένα όρισμένο λόγο, να
υπηρετεί μιά έκφραση που μάλιστα
μόνον έτσι μπορεί να υπερετρη-
θεί. Δυστυχώς τό πνεύμα αυτό δεν
κρατήθηκε στο σκηικό του μόνο να
επάσει με τον όγκο του και ν' αντι-
γράφει τη ζωή ήθελε, τον πύργο π.χ.
το κάπου εκείνου κλπ. Κι' αυτό
χωρίς να προσαρμοστεί σε καμιά
από τις τεχνικές προϋποθέσεις που
όλη ή άλλη εργασία έδειχνε να τη
λαβαίνει σοβαρά σε λογαριασμό.
Κι' είναι παράξενος πως ό κ. Σαραν-
τίδης δεν άπλώσει τον κύκλο της
δράσης του άς έκαί γιατί κι' άν πα-
ραβχότομε πως ό ίδιος σαν καλόν
τέχνης πιστεύει στην νατουραλιστι-
κη, που λένε Σχολή, άπρεπε πάλι
να τό όπολογίσει μαζί με τό σκη-
νογράφο του έτσι, που να βραίσει
τό σκηικό του στις προϋποθέσεις
της σκηνής, όπως τό έκανε ό όγής
νατουραλισμός. Άντίς αυτό, χωρίς να
κρατηθεί άναλογία άνάμεσα θέα-
τρου, σκηνής και ήθοποιών, έγινε έ-
να σκηικό που κι' αυτόν τον Παπα-
που είναι ψηλός, κι' αυτή τη Μαρία
κα που σαν θεατρινή πραγματική
έχει και μπορεί να προεκτείνει τόν
εαυτό της και να όρθώσει ένα άνά-
στημα μεγάλο στη σκηνή, τους
κάνει κοντούς, σχεδόν νάνους. Δεν
έξω άκόμα ποιά ήταν ή συμβολή
του κ. Σαραντίδη στην εργασία που
έκανε ό κ. Τσαρούχης μελετώντας
τά κοστούματα του έργου. Έξω από
μερικά που ήταν όρασις, βρισκα πως
γενικά δεν ήταν σκηικά, θεατρικά
και πολλά, σαν έκείνα του Άρρήνη,
του Γιαννίδη και άλλα, παράταρα
σε χρώμα και σχέδιο. Ξέ σχέδιο,
πώς κι' πό στην έκτέλεση γιατί
αποτέλεσμα στις μακρές ιστο-
κας ής πιατέας κι' έγώ — να ήταν
καλός. Όμολογώ πως την άποτυχία
του καί, γιατί έτσι τη βλέπω, δεν
το έλεγε για την έξηγησή. Θέ-
ατος έλεγε κανείς λεπτομερείας
αυτή, μιά έγω κιόλας τόσα
επεράσεις, τό όρια τό σημειώματος
αυτήν, τό περιβά για μιά παρά-
σταση. Αλλά και ό κ. Τσαρούχης
έλεγε πως ό Σαραντίδης έλεγε
αυτός του, την ψυχή του — και πάλι
να κάνει κιόλας από την πρεμιά
της "Ελισάβετ" — που να πιστεύουμε
πως ό ίδιος θα βρεί την έξηγησή
της εργασίας του αυτής. Κι' αυτό
έτσι, που έχει σημασία.
Μιά μιά μην παραλείψω από τό ση-
μείωμα μου έκείνα που συνήθως έ-
χουν πρώτη θέση σε μιά κριτική,
βρίσκω πως τό έργο έχει μιά όρασις
αρχιτεκτονική με έσωτερικά τέτοια
δραματικό ενδιαφέρον, ποιηση και δι-
καιωμένους, από την άποψη του συγ-
γραφέα, τόπους. Οί ήθοποιοί ύπε-
ρέτησαν — μιλώ από έντύπωση της
πρεμιάς — με νόημα τη σκηνοθε-
τική αντίληψη και κρατήθηκαν σε
μιά γραμμή κι' ή Μαρία, σε σκη-
νές, μάλιστα σαν της τελευταίας
πράξης, ήταν πάντα τό μεγάλο θεα-
τρικό ταλέντο της "Ελλάδας κι' έξω
από την "Ελλάδα.

Ξαναγυρνώντας στο σκηνοθέτη
που σήμερα μόλις την πρώτη του
έπαφή μαζί μας παρακολουθήσαμε,
λογαζόμαστε πως την καλλιτεχνι-
κή του προσωπικότητα δέ θα μπο-
ρέσουμε να την κρίνουμε πριν ή έκ-
δίλωσή του όλοκληρωθεί. Αυτό θέ-
λει καιρό πολύ, θέλει άκόμα κατα-
νόηση του έργου του από τους δι-
ευθυντές του κι' από τους συγε-
γάτες του. Τότε θα μπορούσαμε να
γνωρίσουμε και την καλλιτεχνική
του φύση, τις άπόψεις του και να
δοιμε άν—πως θα περίμενε κανείς,
από έλξης μέσα στο κέντρο της
σύγχρονης καλλιτεχνικής ζώωσης
και κοντά σε ξεχωριστούς καλλιτέ-
χνες — είναι ό συγχρονισμένος πρω-
τοπόρος καλλιτέχνης, που άνοίγει
δρόμο για να τραβήξει τό κοινό και
την εποχή μαζί του, ή ό κατασι-
σμένος τεχνίτης που δουλεύει σε μιά
παράδοση που ό ίδιος την έλξης και
ή ίδιοςυγκρασία του την άποδεχτη-
κε, με νόημα και πίστη. Ένα από
τά δυό είναι ό Γιαννούλης Σαραν-
τίδης. Άν τό πρώτο θα είχε πό πολύ
άξια, και τό δεύτερο είναι άξιο και
έξαιρετικά σημαντικό για μας.
ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΚΑΡΑΝΤΙΝΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑΝ

ΟΙ ΝΟΙΟΙ ΕΚΘΕΤΕΣ, ΟΙ ΧΘΕΣΙΝΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ
της Σχολής, θα πρόσεντο το τεχνικό
και ήθικό δίδαγμα που δίνει ή πα-
ρουσία άνάμεσά τους του Γαλάνη.
Ας είναι τό δίδαγμα αυτό ενός άν-
θρώπου που έμυόθηκε τίμια για την
έξηγησή του, ένα αντίτροπο στο κακό
που μπορεί να τους κάνει ένας κά-
καλλιτεχνικός φιλελευθερι-
σμός, που χαρακτηρίζει τά δικά μας
έργα. Ή διάρθρωση μιάς λε-
πτής σημειώνων αξιών δεν
δίνει κανένα και περισ-
παισμός. Όταν καθένας
από τους τού άξίζει κι' ό
αποδοτικότερος, όλα
αυτά άς τό κά-
αυτά τους
άφελος.
ΟΥ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑΝ